

ET VÄÄRTUSTADA HARIDUS

Rajooni parteikomitees valmistatakse büroo istungiks, mis toimub veebruaris. Probleemiks on hariduse väärtustamine ja sellest tulenevad ülesanded rajooni algorganisatsioonidele. Et seda teemat eelnevalt arutada ka laiemas ringkonnas, kutsus partei rajoonikomitee teine sekretär Uno Sepp kokku vestlusringi, kus osales nii hariduskoonidise töötajaid, koolide direktoreid, majandijuhte, parteisekretäre kui ka külanõukogude esimehi. Esindatud olid ka ATK ja täitevkomitee. Läbiarutamiseks pakkus Uno Sepp neli teemat.

Rajooni koolide aineiline baas

Hans Tilgre, rajooni hariduskoonidise juhataja: «Rajoonis on 14 kooli. Selliseid suuri vigu pole me teinud, nagu oli seda väikeste koolide likvideerimine teistes rajoonides. Küll aga kerkib järgmise viisaastaku plaani mitmeid probleeme. Rajooni majandid, ettevõtted ja üldsus taotleavad algkooli avamist Oonurmes, Kiiklas, Olginas, Pirtsas, Alajõel ja eesti algklasside avamist Sinimäel. Tendents väikeste algkoolide avamisele on õige ja lähemal ajal tuleb need probleemid lahendada. «Juuni Võit» taotleb Kiikla algkooli-lastepäevakodu ehitamist projekt on olemas. Ehitus läheb maksma üle 500 000 rubla. Alajõel on vana koolimaja kalurikolhoosi «Oktoober» abiga remonditud. Seal on praegu spordibaas. Ma tänan väga Tudulinn Metsamajandit, kes vaikselt, kätatult taastas Oonurme koolimaja. Rajoonile on vaja ka oma kutsekooli. Miks ei võiks see olla 18. kutsekeskkool? Ühtlasi oleks kutsekeskkool ka kvalifikatsiooni tõstmise kohaks rajooni põllumajanduse ja teiste spetsialistidele. Soomes on vastavad kogemused olemas. Nendest võiksimegi lähtuda. Kuidas majandijuhid sellele vaatavad?»

Kalju Pahka, Mäetaguse sovhoosi direktor: «Miks mitte.»

Einar Iila, rajooni täitevkomitee esimehe asetäitja: «Baaskooli on rajoonile linnas vaja. Miks ei võiks see olla aga kesk-kool, kus toimuks õpilaste rajoonikeskne ettevalmistamine?»

Niina Mihhejeva, partei rajoonikomitee esimene sekretär: «Kõigepealt tuleb rajoonikeskus paika panna. Mis puutub ruumidesse, siis leiaks need ka kutsekeskkoolis.»

Kalju Pahka: «Oma keskkool peaks olema igal vallal. Majandi ja kooli suhted laabuksid sel juhul paremini. Maanoorel poleks siis vaja minna pärast 9. klassi põllumajandusest eemale linna keskkooli. Praegu läheb aastas 3–4 kodukandi noort inimest põllumajanduserialasid õppima. Seda on vähe. Oma keskkooli puhul saame neid erialasid aga rohkem populariseerida. Hariduskomitee keskkooli avada ei luba, kui puudub vastav arv klasse. Mäetaguse sovhoos on nõus abistama ja kompenseerima materiaalselt selle vahe, mis tekiks. Tähtis on, et laps ei õpiks maast madalast rändama. Nii võib kodutunne kaduda. Mis puutub 18. kutsekeskkooli, siis arvan samuti, et see peaks kuuluma rajoonile. On ju teada, millise erialaga spetsialiste rajoonile on vaja. Ja kui need erialad pole praegu populaarsed, tuleb nende mainet tõsta.»

Benno Uustalu, rajooni hariduskoonidise juhataja asetäitja: «Appi on vaja linnaehitustrusti. Õpetajatele on kortereid tarvis, suur probleem on koolide remontimisega.»

Hans Tilgre: «Rajooni koolivõrku ja ajendist baasi saab vaadata kahelt seisukohalt. Kui võrrelda teiste rajoonidega, siis pole me halvemas olukorras. Kui aga lähtuda tänapäeva nõudmistest ja vajadustest, jääb baas loomulikult nõrgaks. Lohusuu kooliga on kõige hullem, Illuka rekonstrueerimisega on ka tegemist, Püssi vana koolihoone rekonstrueerimise projekt on tellitud, Ulvi kool vajab remonti. Tudulinna kool vajab spordibaasi, Mäetaguse koolil on tarvis juurdeehitist, Sonda kool on ruumikitsikuses, vana maja nõuab kapitaalremonti.»

Niina Mihhejeva: «Märtsikuus toimub rajooninõukogu istungjärk, kus tuleb põhjalikult arutusele ehitustegevus.»

Kalju Pahka: «Miks linnas finantseerib haridust riik, maal peab seda aga tegema majand? Pidevalt on hariduskoonidisel raha vähe. Mina kui majandijuht pean teadma, kui vähe seda on ja kui palju konkreetselt juurde on vaja. Nõudjaid on palju, andjaid üks. Haridusosakonnal oli siiani kõik kuidagi segaseks aetud.»

Endel Pilder, kalurikolhoosi «Oktoober» juhatuse esimees: «Raha... raha ei maksa midagi! Puudub võimalus raha kasutada. Kui me radikaalselt olukorda muuta ei taha, ainult parandada...»

Einar Iila: «Kui me räägime rahast, siis me mõtleme kaetud raha.»

Endel Pilder: «See pole siis ju enam raha. See on liimit! Järelikult anname koolidele mitte raha, vaid liimit!»

Rein Aidma, Iisaku keskkooli direktor: «Koolide olukorrast räägib kujukalt järgmine võrdlus: kooperatiivkorter 1 m² maksumus on 500 rubla, riigikorteris 250 rubla, sealaudas 44 rubla ja koolis 37 rubla! Maako- has pole üleliidulise alluvusega ettevõtteid, kes lõputult raha anda saavad. Maamees pole nii jõukas. Ja kui me tõesti ei taha asju ainult parandada, tuleb nad kapitaalselt ümber teha. Vaimse kultuuri tase on ju veel hullem kui materiaalne olukord. Kultuurilangus ongi viinud elus alla ka materiaalse poole. Nii palju on probleeme, mille lahendus ei sõltu meist, et vahel jääb üle ainult nutta.»

Lembit Samel, Püssi kooli direktor: «Lüganusele on oodata uue kooli ehitamist. Nendest summadest, mis riik eraldab, ei tule välja. Seffidelt palju abi oodata pole õige. Kooli tuleb varustada riiklike vahenditega.»

Uno Sepp: «Vaja on luua rajoonis oma haridusfond.»

Hans Tilgre: «Koolil on eri-

vahendite fond olemas, kuhu majandid saavad raha kanda. Igasugune santimine tuleb aga lõpetada. Kool on vaja riigistada.»

Ullar Kiisla, ATK esimehe asetäitja: «Fondist ei tule midagi välja, neid on niigi palju. Majand on riigi ees oma võlad tasunud. Riigi käest on vaja tagasi saada.»

Rein Aidma: «IME läheb käiku 1990. aastal. Seniks tuleb hariduses teha säilitusremont.»

Töö kaadriga

Hans Tilgre: «Rajoonis ei jätku õpetajaid. Praegune kaader on küll tubli ja töökas, kuid — vananeb. Lobisemine Kohtla-Järvest kui katastroofiipiirkonnast uusi õpetajaid juurde ei meelita. Noore kaadri kinnistamiseks rajoonis oleks vaja moodustada erifond vabariigi valit-

Endel Pilder: «Seda on kõike vaja, kuid minu arvates ökoloomilisest katastroofist rääkimine ei peleta kõiki noori eemale. On selts noori, kes tahavad võidelda ja on hea meelega nõus meile tulema. Olesklejat polegi siia vaja. Ilustada ei tohi olukorda aga mingil juhul. Niigi oleme seda katastroofini teinud.»

Benno Uustalu: «Kodukohta tagasi tulles pole noor kindel, kas ta saab omaette elamispinna. On ju siin tema vanemate kodu.»

Hannes Kask: «Samuti on tal aukartus kodukoha suhtes, eriti kui ta pole spetsialistina veel küllalt tugev. Me seame ise ta ette sageli liialt kõrge lati.»

Niina Mihhejeva: «Noortes ei tohi näha ainult pretendenti oma ametikohale. Küsimus pole selles, et me ei taha anda kortereid — pole anda, ei jätku ehitajaid. Need on juba ehitismured. Kooperatiive kasutada? Neile ei saa ka kogu elu panna!»

Maret Prits, partei rajoonikomitee poliithariduskabineti juhataja: «Meie rajoonis on noortel tõusu- ja arenguvõimalused suuremad. Kaadri kasvatuses tuleb meil tõsiselt tegelda ja teha seda inimesekeskselt. Ma ei pea normaalseks, et kutsesuunitlusega tegeleb ainult kool. Side majandiga peaks olema tugevam. Õppima mineja teab kahjuks sageli vaid tulevast ametinimetust, elav eeskuju puudub.»

Uuendused koolielus

Benno Uustalu: «Kool peab lähtuma lapse võimetest. Siiani kõik õpilased võrdsustati, kõik pidid saama ühtemoodi keskhariduse. Aga ka nõrgemad õpilased peavad tundma ennast koolis hästi. Lastele tuleb vastu tulla, mitte neid kiusata. Püssis likvideerime abiklassid; Iisakus I klassis ei panda hindeid ja tunnidki pole enam traditsioonili-

... Võitlus hariduse väärtustamise eest tundub kohati võitlusena tuuleveskitega. Kas saab siis haridust omaette varem üles turgutada kui kogu ühiskonda? Saab siis rääkida hariduse väärtustamisest, kui haridusele pole veel antud seda sisu, mis temast hariduse teeks? Sellise hariduse, mida pole vaja homme ümber õppida uue ideoloogia valgusel. Koolil on ühiskonnaga üks vereringe.

Aga laps läheb kooli täna, läheb ka homme. Temal pole võimalik oodata, millal kõik ükskord korda saab.

Tiia LINNARD

Vladimir TUZILKINI foto

sed; Iisaku ja Aseri koolis toimub eksperiment harghardiduse rakendamiseks. Ka teised koolid kavatsevad üle minna diferentseeritud õpetusele.»

Rein Aidma: «Õppimine peab olema esikohal. Kõiksugused üritused, kampaaniatest kantud, peavad toimuma mõistlikkuse piirides. Kool peab olema rahvuskeskne, kultuurikeskne. Praeguse traditsioonilise õpetuse juures jääme aga lapsega hätta. Me tahame ta raamidesse toppida. Koolis on kaks koolkonda: traditsiooniline õpetamisviis — paneme kahtesid, viskame koolist välja, ja novaatorlik, kus õpetaja pole enam kõrgemalt poolt käskija ja sundija. Koostöö õpetaja ja klassi vahel toimub mängulises vormis. Tõsiduse astmele jõutakse järk-järgult. Kui klassis on 20–30 last, pole see aga võimalik.»

Lembit Samel: «Inimene peab tundma hakkama vajadust hariduse järele. Majanduslike hüvede saavutamine läbi hariduse — see paneb õppima.»

Endel Pilder: «Inimese vajadust rikkaks saada on vaja väärtustada. Praegu kogub jõukust see, kes on nahaalne ja varastab rohkem. Rikkus peab tulema aga läbi hariduse.»

Ullar Kiisla: «Kasvatusasutuseksena on kool praaki tootnud. Kooli süü see pole. Pidevalt toimub ühiskonnas väärtuste ümberhindamine ja olnu praagiks tunnistamine. Koolil on niimoodi raske. Lapsed on segaduses, nad on kui saatuse veskis.»

Maimu Tallermann, Püssi keskkooli õpetaja: «Õpetaja peab ise jõudma iseseisva mõtlemiseni. Vahel ei usugi, et võid ise mõelda.»

Kodu ja kool

Hans Tilgre: «Lastevanemate vastutust oma laste kasvatamisel on vaja tõsta ja arvestada seda kui ühte põhinäitajat töötajale hinnangu andmisel.»

Maimu Tallermann: «Siiani hinnati ainult seda naist, kes tegi edukalt ühiskondlikku tööd. See tuleks vähemalt meie rajoonis ära lõpetada.»

Hans Tilgre: «Osa meie majandeid on juba emad koju jätnud, kalurikolhoos «Oktoober» näiteks — emad võivad kodus olla lapse 3-aastaseks saamiseni, ja neid ei jäeta sel ajal ka rahata.»

Niina Mihhejeva: «Alles olime õnnelikud, et lapsed käivad kõik lasteaias, nüüd tahame, et kõik naised oleksid lastega kodus. Äärmusest äärmusesse pole ka mõtet kõikuda. Kõik naised kindlasti ei taha koduseks jääda. Küll tuleb neile aga selleks võimalus anda.»

Rein Aidma: «Nõukogude Lii-du lastekodudes on lapsi praegu nii palju kui Teise maailmasõja päevil. Mida meie maailm väärtustab rohkem, kas riigitööd või laste kasvatamist?»

Niina Mihhejeva: «Laste kasvatamine tuleb võrdsustada riigitööga.»